

שיחה מעובדת – חלק יט, דברים א הרב אלי' וואלף

ההכנה הנכונה לקבלת התורה?

האם יש יום מסויים בשבוע שחג השבועות אמור לחול בו, או שהוא יכול לחול בכל יום מימות השבוע? הצדוקים והבייתוסים - תיכף ניגע בהרחבה בדמויות שלהם – טענו שחג השבועות אמור לחול בכל שנה ביום ראשון בשבוע, מיד אחרי השבת, ואילו חכמי ישראל טענו שאין יום מוגדר בימי השבוע שחג השבועות אמור לחול בו.

בסיס הויכוח היה על הפרשנות של הפסוק העוסק בספירת העומר:

בפרשת אמור (ויקרא כג טו) אומרת התורה: "וספרתם לכם ממחרת השבת, מיום הביאכם את עומר התנופה, שבע שבתות תמימות תהיינה. עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום."

עליכם לספור שבע שבועות, החל "ממחרת השבת", החל מהיום בו אתם מביאים את עומר התנופה.

ובפירוש דברי הפסוק "ממחרת השבת", מה היא "השבת" – נחלקו חכמי ישראל והבייתוסים.

חכמי ישראל אומרים שכוונת התורה היא, ממחרת חג הפסח. "השבת" משמעותו יום שבתה, יום חג.

ואילו הבייתוסים טענו ש"מחרת השבת" – משמעותו ממחרת יום השבת, היום השביעי בשבוע. לשיטתם - יש לספור את ספירות העומר החל "ממחרת השבת", מיום ראשון בשבוע.

חז"ל אומרים שחג הפסח יכול לחול גם בשאר ימות השבוע, אין כל הכרח שיומו הראשון של חג הפסח יחול דווקא ביום השבת. ומשמעות הפסוק "וספרתם לכם ממחרת השבת" פירושו הוא – שיש לספור את העומר החל ממחרת יום הראשון של פסח. שבת במשמעות של יום טוב.

אך הבייתוסים טענו ש"השבת" משמעותה, יום השבת, היום השביעי בשבוע. וכיון שכך, על חג הפסח לחול בכל שנה ביום השבת, כדי ש"ממחרת השבת" תחל ספירת העומר – מיום ראשון בשבוע.

לוח השנה העברי נקבע לפי מולד הלבנה. והסדר באותם הימים היה, שמי שראה את מולד הלבנה, היה ניגש לבית הדין שבהר הבית, שם הוא היה מוסר את עדותו, ולאור עדותו בית הדין היה קובע, לאחר בדיקה ודרישה, מתי יחול ראש חודש.

כיוון שכך, הבייתוסים היו שוכרים עידי-שקר והיו מלמדים אותם מה לומר בבית הדין, כדי להביא לכך שראש החודש ייקבע ביום המתאים לפי החישוב שלהם – כדי שראש חודש ניסן יחול ביום השבת, כך שחג הפסח יחול בשבת, וכך גם ספירת העומר תתחיל "ממחרת השבת", ביום ראשון בשבוע.

וכך כותבת המשנה במסכת ראש השנה (פרק ב) "בראשונה היו מקבלין עדות החודש מכל אדם. משקלקלו המינין (הבייתוסים), התקינו שלא יהו מקבלין אלא מן המכירים."

בתחילה, כל אדם שהיה מגיע לבית הדין ונותן עדות – היו מקבלים אותו. אך לאחר שהבייתוסים החלו לשגר עידי שקר, מתוך מטרה לקבוע את ימי חג הפסח לפי שיטתם - תקנו חכמים תקנה, שרק מי שמוכר כאדם מהימן, יהיה ראוי להעיד על מולד הלבנה.

בהקשר זה הגמרא מספרת במסכת ראש השנה (כב) סיפור מעניין:

"תנו רבנן: מה קלקול קלקלו הבייתוסין, פעם אחת בקשו בייתוסין להטעות את חכמים. שכרו שני בני אדם בד' מאות זוז, אחד משלנו ואחד משלהם.

"שלהם - העיד עדותו, ויצא.

"שלנו - אמרו לו (חברי בין הדין), אמור: כיצד ראית את הלבנה?

"אמר להם: עולה הייתי במעלה אדומים, וראיתיו שהוא (-הירח) רבוץ בין ב' סלעים, ראשו דומה לעגל, אזניו דומין לגדי, קרניו דומות לצבי, וזנבו מונחת לו בין ירכותיו, והצצתי בו ונרתעתי ונפלתי לאחוריי. ואם אין אתם מאמינים לי - הרי מאתים זוז צרויין לי בסדיני.

"אמרו לו: מי הזקיקך לכך?"

"אמר להם: שמעתי שבקשו בייתוסים להטעות את חכמים, אמרתי, אלך אני ואודיע להם. שמא יבואו בני אדם שאינם מהוגנין ויטעו את החכמים.

"אמרו לו: מאתים זוז - נתונין לך במתנה. והשוכר - ימתח על העמוד (ילקה מלקות).

"באותה שעה התקינו, שלא יהו מקבלין - אלא מן המכירין."

[לכללות ביאור פרטי סיפור תמוה זה, ראה חדא"ג מהרש"א על הדף].

**

מי הם אלו הצדוקים והבייתוסים?

המשנה בפרקי אבות (פרק א משנה ג) אומרת: "אנטיגנוס איש סוכו קיבל משמעון הצדיק, הוא היה אומר, אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס, אלא הו כעבדים המשמשין את הרב שלא על מנת לקבל פרס."

אנטיגנוס אומר, שעלינו לעבוד את הבורא, לקיים את תורה והמצוות - לא מתוך מטרה לקבל שכר אלא עלינו לעבוד את הקב"ה כי זה תפקידנו. "כעבדים המשמשין את הרב שלא על מנת לקבל פרס".

כאשר אנו מקיימים מצווה לשם קבלת השכר, "פרס", בעצם אנחנו עובדים למען התועלת שלנו, למען הרווחים שיהיו לנו כתוצאה מקיום המצוות. אנטיגנוס אומר שעלינו לעבוד "שלא על מנת לקבל פרס", הוא תובע מהאדם לקיים את המצוות רק מצד אהבתו את הבורא.

היות ואני אוהב את הקב"ה, אזי אני עושה את רצונו ומקיים את הציוויים שלו. אני עושה את הדברים רק כדי לגרום לו נחת. נקודת המרכז כאן היא הקב"ה, לא אני. המטרה היא - קיום רצונו, ולא קבלת השכר שלי.

בין תלמידי הרבים של אנטיגנוס, היו גם שני תלמידים בשם צדוק ובייתוס.

כשהם שמעו את דברי רבם, שיש לעבוד "שלא על מנת לקבל פרס", הם פרשו את דבריו לא נכון, הם לא ירדו לעומק כוונתו. הם הסיקו מדבריו שבעצם אין גמול ואין שכר, אין תחית המתים ואין עולם הבא. הם פרשו את דברי רבם לפי מובנם השטחי: "הו כעבדים המשמשין את הרב שלא על מנת לקבל פרס" - שאין כל קבלת "פרס", אין שכר.

וכפי שכתוב ב"אבות דרבי נתן": "אמרו: מה ראו אבותינו לומר דבר זה? אפשר שיעשה פועל מלאכה כל היום ולא יטול שכרו ערבית? אלא - אילו היו יודעין אבותינו שיש עולם אחר ויש תחיית המתים - לא היו אומרים כך! עמדו ופרשו מן התורה, ונפרצו מהם שתי פרצות."

צדוק ובייתוס פרשו מדרך התורה ויצרו לעצמם קבוצות תלמידים, הצדוקים והבייתוסים, קבוצות שנקראו על שם מנהיגיהם.

עיקר שיטתם של צדוק ובייתוס היתה, שהם האמינו רק בתורה שבכתב, ואילו בתורה שבעל פה, בפירוש חכמי המשנה והגמרא על דברי התורה שבכתב - זאת הם לא קיבלו.

הם עשו הפרדה בין התורה שבכתב, כביכול רק היא ניתנה מהקב"ה, ורק בה יש קדושה. אך בדברי חז"ל, בתורה שבעל פה, דברים אלו לטענתם אינם מהקב"ה, והם אינם מקבלים אותה.

**

גם במסכת מנחות (סה), בסוגיא העוסקת בקצירת העומר, המשנה מתארת את מעמד קציר השעורים לעומר, ואת ההתייחסות לבייתוסים.

וכך כותבת המשנה:

כיצד הן עושיין? שלוחי בית דין יוצאין מערב יום טוב ועושיין אותן כריכות במחובר לקרקע, כדי שיהא נוח לקצור. כל העיירות הסמוכות לשם - מתכנסות לשם, כדי שיהא נקצר בעסק גדול. כיון שהחשיכה, אומר להן: בא השמש? אומר: הין! בא השמש? אומר: הין! מגל זז? אומר: הין! מגל זז? אומר: הין! קופה זז? אומר: הין! קופה זז? אומר: הין! (חל) בשבת - אומר להן: שבת זז? אומר: הין! שבת זז? אומר: הין! אקצור? והם אומרים לו: קצור! אקצור? והם אומרים לו: קצור! שלש פעמים על כל דבר ודבר, והן

אומרים לו: הין, הין, הין. כל כך למה (לי)? מפני הבייתוסים, שהיו אומרים אין קצירת העומר במוצאי יו"ט.

ובהמשך הסוגיא מספרת הגמרא:

"בייתוסין אומרים, עצרת אחר השבת."

לפי שיטת הבייתוסין, שפסח חל תמיד ביום השבת, וספירת העומר מתחילה ביום ראשון – אזי כל שבוע משבעת השבועות של ספירת העומר פותח ביום ראשון ומסיים ביום השבת, כך שהיום האחרון של ספירת העומר יחול תמיד ביום השבת. וחג השבועות, שהינו היום החמישים לספירת העומר – יחול לשיטתם, תמיד ביום ראשון בשבוע.

וזו דברי הגמרא: בייתוסין אומרים, עצרת (חג השבועות) – אחר השבת.

וממשיכה הגמרא ומספרת: "ניטפל להם רבן יוחנן בן זכאי, ואמר להם: שוטים מניין לכם? ולא היה אדם אחד שהיה משיבו, חוץ מזקן אחד שהיה מפטפט כנגדו ואמר, משה רבינו אוהב ישראל היה, ויודע שעצרת יום אחד הוא, עמד ותקנה אחר שבת, כדי שיהו ישראל מתענגין שני ימים. קרא עליו מקרא זה: "אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר", ואם משה רבינו אוהב ישראל היה – למה איחרן במדבר ארבעים שנה".

הגמרא מספרת שרבן יוחנן בן זכאי היה מתווכח עם הבייתוסין על שיטתם וטוען כנגדם "שוטים – מניין לכם", מה המקור לגישתכם. ולא היה שם מי שיכול להשיב על שאלותיו.

חוץ מזקן בייתוסי אחד שבא לרבי יוחנן בן זכאי עם הסבר לשיטתם.

הוא אמר לרבי יוחנן כך: משה רבינו היה אוהב ישראל, וכיון שחג השבועות, עצרת, הוא חג של יום אחד בלבד, אזי מתוך אהבתו של משה רבינו לעם ישראל – הוא רצה שיהיה להם "יומיים חופש", לא רק יום מנוחה אחד של עצרת.

לכן משה רבינו הסדיר שחג השבועות יחול תמיד ביום ראשון, "ממחרת השבת", כך שיהיה לעם ישראל יומיים רצופים של מנוחה, יום השבת וחג השבועות, יום אחר יום. "כדי שיהיו ישראל מתענגין שני ימים".

השיב לו רבן יוחנן בן זכאי מהפסוק בתחילת ספר דברים האומר: "אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר", פסוק האומר שמשה רבינו החזיק את עם ישראל במדבר ארבעים שנה.

ואם כדברייך – שמשה רבינו אוהב ישראל היה, ומסיבה זו הוא סידר להם יומיים של מנוחה – הכיצד זה הוא החזיק אותם במדבר ארבעים שנה. "למה איחרן במדבר ארבעים שנה?"

סיפור זה תמוה לחלוטין.

ראשית, אם רבן יוחנן בן זכאי רוצה להביא ראיה שמשה רבינו החזיק את ישראל במדבר במשך ארבעים שנה – הרי יש פסוקים מפורשים יותר שמבטאים את שהיית עם ישראל במדבר במשך תקופה זו.

הפסוק "אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר", אינו מציין כלל שעם ישראל שהה ארבעים שנה במדבר, אנו למדים זאת רק ברמז מדבריו של משה רבינו, כדברי רש"י שם: "אמר להם משה, ראו מה שגרמתם, אין לכם דרך קצרה מחורב לקדש ברנע – כדרך הר שעיר, ואף הוא – מהלך י"א יום, ואתם – הלכתם אותו בשלשה ימים ... וכל כך היתה שכינה מתלבטת בשבילכם למהר ביאתכם לארץ, ובשביל שקלקלתם – הסב אתכם סביבות הר שעיר ארבעים שנה".

הלא כדי לבטא דבר זה – יכל רבן יוחנן בן זכאי למצוא פסוק מתאים יותר

שנית, והיא העיקר, מוויכוח הזה עולה לכאורה, כאילו הבייתוסי טוען שמשה רבינו "אוהב ישראל היה", ואילו רבן יוחנן בן זכאי אומר לכאורה להיפך – שמשה רבינו חלילה לא היה כזה.

הייתכן?!

**

שני גישות בביטויי אהבתם של ההורים לילדיהם.

יש הורים הנוקטים בגישה, שאם אני לא נותן לילד כל מה שהוא מבקש או רוצה – אזי אני לא אוהב אותו. מבחינתם, על ההורים למלא לילד את כל מבוקשיו, כל רצונותיו. אפילו עוד לפני שהילד מודע לכך שעליו לבקש זאת – הם כבר משפיעים עליו בלי גבול.

לעומתם, יש הורים שמצד אהבתם לילדיהם – הם לא נותנים להם את כל מה שהילדים דורשים. וגם מה שהם נותנים להם – הם דורשים מהילד מאמץ מסויים, עשייה מצידו, כדי לזכות במבוקשו.

האם הם פחות אוהבים את הילד שהם מההורים הקודמים – או שמא דווקא הפוך, הם אוהבים יותר את הילד שלהם?

**

פרשת דברים פותחת בתוכחה המרומזת של משה רבינו לעם ישראל: "אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן, במדבר ("מה שהכעיסוהו במדבר", כדברי רש"י), בערבה (בערבות מואב, בחטא בעל פעור), מול סוף ("וימרו על ים בים סוף") וגו'."

משה רבינו ממשיך ואומר לבני ישראל בפסוק הבא: "אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר עד קדש ברנע", ומבאר רש"י: "אמר להם משה, ראו מה שגרמתם, אין לכם דרך קצרה מחורב לקדש ברנע – כדרך הר שעיר". הדרך הקצרה ביותר ללכת מחורב לקדש ברנע – היא ללכת דרך הר שעיר.

"ואף הוא – מהלך י"א יום. ואתם – הלכתם אותו בשלשה ימים ... וכל כך היתה שכינה מתלבטת בשבילכם למהר ביאתכם לארץ". וגם הדרך הקצרה הזו, דרך הר שעיר – היא מרחק הליכה של אחד-עשרה יום. ואילו אתם, הלכתם את הדרך הזו, לא באחד-עשרה יום, אלא בשלושה ימים בלבד. כי השכינה הזדרזה להכניס אתכם לארץ.

"ובשביל שקלקלתם – הסב אתכם סביבות הר שעיר ארבעים שנה". בגלל חטאיכם – נשאתם במדבר ארבעים שנה.

משה רבינו אומר להם – כשהייתם במדבר, עמדתם מול שני אופני הליכה. או ללכת בדרך שהקב"ה מנחה אתכם, באורח-על טבעי, "בשלשה ימים למהר ביאתכם לארץ", או כפי שגרמתם – שהייתם "סביבות הר שעיר ארבעים שנה".

מדברי משה משמע, שהדרך של עם ישראל בדרכם לארץ – יש להם רק שתי דרכים: או שלושה ימים – כרצונה של השכינה, או ארבעים שנה – בשל חטא עם ישראל. אבל אין את הדרך הרגילה, "מהלך אחד-עשרה יום".

וצריך להבין מה משמעות הדברים, מה תוכנם של שתי הדרכים הללו.

*

רבן יוחנן בן זכאי אומר לבייתוסי – ההבנה שלך באהבתו של משה רבינו את עם ישראל היא רדודה, היא שטחית. לא ככה אוהבים.

לדברך – משה רבינו אוהב את עם ישראל כמו אותו הורה, שנותן לילד שלו במתנה כל מה שהוא מבקש, ילד שמקבל הכל מההורים בלי כל השקעה מצידו.

משה רבינו היה אוהב ישראל במונח הרבה יותר עמוק. משה רבינו לא אהב אותם אהבה שטחית, משה רבינו אהב אותם באמת, וככה – עיתים שהאבא דורש מהבן שלו מאמץ, הילד נדרש לבצע מטלות מסויימות,

האבא רוצה שהילד יעלה על הדרך הישרה, ולכן – בשל אהבתו אליו – הילד נדרש לפעול, לעשות.

*

כל הפרטים בוויכוח בין הבייתוסיים לבין חכמי ישראל שהזכרנו קודם – כולם נובעים מנקודה אחת. הפירוש המוטעה שלהם בדברי אנטיגנוס אודות השכר, השיטה שלהם לפיה הם מאמינים רק בתורה שבכתב ולא בתורה שבעל פה, הגישה שלהם שחג השבועות צריך לחול "ממחרת השבת", ממחרת יום השבת, המחשבה שלהם ש"משה רבינו אוהב ישראל היה" כפי ההבנה שלהם –

הכל נובע מאותה נקודה.

לגבי חג השבועות ישנם שני פסוקים הסותרים לכאורה זה את זה. פסוקים אותם הזכרנו לעיל. פסוק אחד אומר: "וספרתם לכם ממחרת השבת שבע שבתות תמימות תהיינה", יש לספור שבעה שבועות, ארבעים ותשע יום.

פסוק לאחר מכן אומר: "תספרו חמישים יום."

כמה מוטל עלינו לספור, ארבעים ותשע יום, או חמישים יום?

ההסבר הוא: ארבעים ותשע הימים – זו העבודה המוטלת עלינו, על עם ישראל. אנחנו צריכים לספור ארבעים ותשע יום. לאחר מכן, בשכר עבודה זו – נזכה לקבל את יום החמישים.

ארבעים ותשע יום – זה עבודת האדם. יום החמישים – זה השכר מלמעלה.

ארבעים ותשעת הימים, אלו שבעת המדות של האדם (כפי שכל מדה כלולה משבע המדות האחרות = 49), ועל האדם נדרש לזכך את עצמו, לתקן את שבעת המדות שלו, לעשות את המקסימום שביכולתו לעשות בעצמו.

ובשכר זה – הוא יזכה לקבל את יום החמישים, כשכר מלמעלה. יום החמישים זו דרגא שהאדם בכוח עבודתו הוא אינו יכול להגיע אליה, אך כשכר על עבודתו המקסימלית – הוא מקבל אותה במתנה.

אחרי ארבעים ותשעת הימים שבין חג הפסח לחג השבועות, ארבעים ותשע ימים של עבודת האדם – זוכים לחג השבועות, לעצרת.

טוען הזקן הבייתוסי לרבן יוחנן בן זכאי, ראה - יום החמישים, עצרת, הוא דומה ליום השבת.

קביעתו של יום השבת כיום קדוש, הוא שונה מקביעת ימי החגים כימים קדושים.

החגים נקבעים בידי בית הדין, בידי האדם. בית הדין קובע מתי יחול ראש חודש, ולפי קביעת בית הדין - חלים ימי המועדות.

לעומת זאת, יום השבת, הוא יצירה בידי שמים. הקב"ה קבע את היום השביעי בשבוע כיום קדוש, ולאדם אין כל "אמירה" בזה. "שבת מקדשא וקיימא", השבת קיימת וקדושה ללא קביעת בית הדין.

אומר הבייתוסי לרבן יוחנן, היות ויום החמישים, עצרת, הוא מתנה מלמעלה, זה שכר שלא מגיע ישירות כתוצאה מעבודת האדם, אלא כשכר מלמעלה – אזי גם ההכנה אליו, היום שקודם לו, צריכה להדגיש את תוכנו ומהותו של היום. ההכנה אליו צריכה להיות יום השבת.

ארבעים ותשעת הימים הם רק הכשרה הנדרשת מהאדם, הם הכנה בלבד – אבל יום החמישים הוא נעלה מהם לאין ערוך, האדם מעצמו לא זכאי ולא יכול להגיע לתוכן יום זה. יום החמישים הוא מתנה מלמעלה. כך גם ההכנה אליו, ערב חג השבועות, היום הסמוך לו מלפניו – צריך להיות דומה לו. עליו להיות יום השבת.

גישה זו מדגישה בעיקר את השכר כפי שהוא מגיע באופן של "מתנה" מלמעלה, אמנם ישנה עבודה מצד האדם – אך לא היא העיקר. עיקר הדגש הוא: המתנה. גישה זו אומרת שמהאדם לא נדרשת עבודה, וגם אם כן – לא היא העיקר. העיקר הוא - המתנה מלמעלה, כמו עצרת, כמו יום השבת –

זו הנקודה שעומדת בבסיס כל ההבדלים בינינו לבינם.

תורה שבכתב – מדגישה את מציאותו של ה"למעלה", של הקב"ה, ולא את מציאותו של האדם.

בתורה שבכתב לא מודגשת הבנתו של האדם, אלא רק קדושתה של התורה. גם אדם שקורא פסוקי תורה שבכתב, ללא כל הבנה – הוא מקיים בזה מצוות לימוד תורה.

כי בתורה שבכתב מורגש ומודגש מעלת ה"למעלה", המתנה שקיבלנו מהקב"ה, קדושתו של הקב"ה, ולא מציאותו והבנתו של האדם.

תורה שבעל פה, לעומתה – שם מודגשת מציאותו של הלומד. אדם שקורא תורה שבעל פה בלי להבין מה שהוא קורא - הוא אינו יוצא ידי חובת לימוד התורה, ואינו יכול לברך ברכת התורה על לימוד מסוג זה.

התורה שבעל פה הינה הבנת חז"ל את פסוקי התורה, ופירוש דברי התורה כפי הבנתם. מכל יהודי נדרש להתעמק, ללמוד ולהבין את התורה שבעל פה, להתייגע בשכלו, ואפילו לחדש בה.

בתורה שבכתב – אסור להוסיף בה אות או פסיק. אסור לשנות בה מאומה, היא כולה "מלמעלה". ואילו בתורה שבעל פה – כאן ישנה חובה על האדם להתעמק בה, עליו לחדש חידושי תורה. להתייגע ולהבין, לתת ביטוי למציאותו.

ולכן, הבייתוסים שמדגישים את "יום החמישים", את הלמעלה מכוחו של האדם, הבייתוסים שטוענים שיום החמישים צריך לחול "ממחרת השבת", כי לדבריהם גם ההכנה למתן תורה צריכה להיות "יום השבת", יום שהוא קדוש מעצמו, ללא כל מגע יד אדם –

" כדי שיהו ישראל מתענגין שני ימים" האדם צריך חופש מעשיה, לא לעבוד, יום אחרי יום. מה שפחות עשיית האדם.

לכן הם לא מקבלים את התורה שבעל פה. כי לדבריהם התורה היא "מלמעלה" בלבד, ללא כל אפשרות של חידוש והעמקה בתורה, אין מקום לאדם. לכן – רק התורה שבכתב היא התורה.

הכל זה "מלמעלה", תכלית האדם היא - כמה שפחות להתייגע, וכמה שיותר מקבל מלמעלה.

ולכן, כאשר הם שומעים מרבם אנטיגנוס האומר "הו כעבדים המשמין את הרב שלא על מנת לקבל פרס", והם פירשו זאת שלא מקבלים כלום מלמעלה. אם כך – מה אנו עושים כאן בכלל, לשם מה. "אפשר שיעשה פועל מלאכה כל היום ולא יטול שכרו?". אם לא מקבלים "מלמעלה" – אזי הם "פרשו מהדרך".

אך הגישה האמיתית היא - גישתו של משה רבינו, זה כל מהותו של מתן תורה, וזו גישת חז"ל, נדרשים דווקא עשיית האדם, דווקא עבודתו של האדם. וזה העיקר.

צריך להיות "הו כעבדים המשמין את הרב שלא על מנת לקבל פרס", נדרשת העשיה, העבודה שלנו, "כעבדים המשמין את הרב". הדגש הוא על העשיה, לא על השכר.

לימוד התורה צריך להיות באופן שהאדם הגשמי, יתעמק ויבין את תורה ה' בשכלו הוא. התורה שבכתב והתורה שבעל פה – שתיהן אותה התורה, שתיהן ניתנו בסיני מאותו נותן התורה. גם התורה שאנו מעמיקים בה ומבינים אותה – זו תורה ה'. רק ההבדל ביניהם הוא, שאת התורה שבעל פה נתן ה' באופן שהיא תהיה מובנת גם בשכלו של האדם.

ולכן, יום ההכנה למתן תורה, ההכנה ליום העצרת, ערב יום החמישים – אין כל ענין שהיא תחול בשבת. אדרבה – ימות החול, ימי המעשה, הם ההכנה לקבלת התורה.

אם אתה רוצה להבין את דבר ה' בשכלך, ללמוד את תורת ה', את התורה שבעל פה, את דברי חז"ל שהם דברי תורה שהקב"ה הליבש את חכמתו בשכל האדם, שגם האדם יוכל להעמיק בה – אזי יום ההכנה אליה, ערב חג השבועות, יכול לחול בימות החול, יום המעשה. לא יום מנוחה.

ממחרת השבת - פירושו ממחרת יום טוב, ולא ממחרת יום השבת.

יתרה מזו, הפסוק שהזכרנו קודם אומר "תספרו חמישים יום", בכוחו של האדם לספור – מלשון "אבן ספיר", אבן בוהקת ומאירה – גם את היום החמישים. האדם בעבודתו בארבעים ותשעת ימי ספירת העומר, יכול להאיר גם את יום החמישים. "תספרו חמישים יום".

זו ההכנה המתאימה למתן תורה - שערב חג השבועות יחול ביום חול.

*

"משה רבינו איחרן במדבר ארבעים שנה".

רבן יוחנן בן זכאי מסביר לאותו זקן בייתוסי, שהעובדה שמשה רבינו איחרן במדבר ארבעים שנה – לא נבעה מעונש לשם עונש, רק כדי להעניש את עם ישראל על חטא המרגלים.

עונשי התורה הינם חסד, מטרתם לנקות את האדם, לזכך אותו, לנקות ולהעמיד אותו מחדש באור הנכון שלו.

משה רבינו "איחרן במדבר" כדי להפיק מהם את הקשר העמוק שלהם עם הקב"ה, כדי שהם בכוחם יגלו מעצמם את הקשר הפנימי שלהם עם הקב"ה.

דווקא על ידי הניסיונות שהיו להם במדבר, ניסיונות שהם התגברו עליהם ועמדו במבחן הקשר שלהם עם הקב"ה, ניסיונות שגם אם הם כשלו בהם – הם אח"כ חזרו בתשובה שלימה, בכך הם הביאו לידי ביטוי גלוי את עומק הקשר שלהם עם הקב"ה, קשר כזה ששום דבר לא יכול לו.

משה רבינו אוהב ישראל – האמיתי – היה.

משה רבינו לא רוצה רק לתת לעם ישראל "מלמעלה" שפע בלי גבול, ללא כל השקעה מצידם, כשיטת הבייתוסים. משה רוצה שעם ישראל יגלה מעצמו, בהשקעה שלו, את הקשר שלו עם הקב"ה, את הקשר העצמי שיש ביניהם לבין האבא שלהם, אבינו שבשמים.

משה רוצה שחג השבועות לא יחול רק ממחרת יום השבת, משה רבינו דורש עשיה, משה רבינו מסר גם את התורה שבעל פה.

משה רבינו "איחרן במדבר ארבעים שנה", כדי שהם יעבדו, כדי הם יגלו בעצמם את הקשר הפנימי שלהם עם הקב"ה. משה רבינו רוצה שהם יכנסו לארץ ראויים ומוכנים לכך. ולא רק כמתנה מלמעלה ללא עשיה מצידם.

*

יש רק שני דרכים להגיע לארץ ישראל, יש דרך אחת "בשלשה ימים למהר ביאתכם לארץ", ויש דרך של "איחרן במדבר ארבעים שנה". אין דרך שלישית.

יש דרך אחת, "בשלשה ימים", אבל זו דרך כפי שהיא מצד "למעלה", ללא עבודת האדם. זו דרך של "היתה שכינה מתלבטת בשבילכם למהר ביאתכם לארץ", השכינה מלמעלה - היא זו שמזדרזת להכניס את עם ישראל לארץ, אבל זה נעשה ללא השקעה מצד עם ישראל.

ויש דרך שניה, דרך של עבודת האדם, השקעה מצד בני ישראל, דרך של "איחרן במדבר ארבעים שנה". זו הדרך של "משה רבינו אוהב ישראל – אהבה עמוקה יותר – היה". למרות שזה נראה במבט חיצוני כעונש, זה נראה שהאבא כאילו לא נותן לילד את מבוקשו, אבל זה אבא אוהב אמיתי.

זו הגישה של האהבה של משה רבינו, לגישת רבן יוחנן בן זכאי, מול הגישה של אותו זקן בייתוסי. ולכן כשאותו זקן בייתוסי טוען כלפיו שמושה רבינו אוהב ישראל – לשיטתו - ומסביר זאת בכך שמושה רבינו רצה שיהיו שני ימי מנוחה, שני ימים ללא עשיה –

קורא עליו רבן יוחנן את פסוק התוכחה של פרשתנו (יזכור משה שאוהבן): "אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר". רק הפסוק הזה מבטא את הרעיון, שעובדת שהותם של עם ישראל במדבר ארבעים שנה, נבעה מתוך עומק אהבת ישראל. זו אהבה פנימית ואמיתית יותר.

פסוק זה אומר לבייתוסי - לא נכנסים לארץ "בשלשה ימים" ללא עשיה מצד העם. לא ככה אוהבים ילד. אלא "איחרן במדבר ארבעים שנה", כדי להעמידם על דרך הישר, כדי שהדבר יבוא גם מצידם.

*

עלינו לדעת שתפקידה של הגלות היא לא עונש לשם עונש, אלא ה"איחרן במדבר" כה הרבה זמן – נועד כדי להעמיד אותנו על דרך הישר. כדי שנשפר את דרכינו, שנשקיע בזה מצדינו.

וככל שנזדרז ונעשה זאת בהקדם, אזי נזכה לשני היעודים, הן ל"בעתה", והן ל"אחישנה".

אחישנה – מסמל גאולה שבאה לפני המועד, גאולה שלא הספקנו לזכך בה את כל הפרטים. זו גאולה שבאה בעיקרה "מלמעלה", כמתנה מהקב"ה.

בעיתה – מסמל שכבר סיימנו לזכך את כל הנדרש. זו גאולה שבאה בשל ולאחר עבודתנו המושלמת. בהיות וכבר כלו כל הקיצין, אזי הזירוז שלנו בשיפור דרכינו, יביא את הגאולה השלימה (בעתה), במהרה (אחישנה) בימינו ממש.

(לקוטי שיחות חלק יט, דברים א)